

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра психології

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри психології,
кандидат психологічних наук, доцент,
підполковник внутрішньої служби
О.М. Мірошніченко
«___»_____2019 р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Основи психологічного консультування»
спеціальність 053 «Психологія»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

професор кафедри,
доктор психологічних наук

Данильченко Т.В. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології

Протокол № __ від «__»_____2019 р.

Кредити та кількість
годин:

3 кредити ECTS; години: 22 лекційних, 14
семінарських, 14 практичних та 40 самостійна
робота.

Анотація курсу

У практичній роботі психолога по наданню психологічної допомоги конкретним людям в конкретних умовах їхнього життя і діяльності консультативна психологія є по суті квінтесенцією втілення теоретичних і практичних знань з різноманітних психологічних дисциплін, що вивчаються студентами у психологічному циклі. Уміння і навички консультативної роботи в цілому презентують професійну гідність і психолога-практика, соціальну значущість його професії, і насамперед в умовах сьогодення, коли попит на психологічну допомогу значно підвищився з боку різноманітних верст населення, що зазнають труднощів в соціальній та психологічній адаптації до нових умов життєдіяльності. Тому цей курс має неабиякий сенс і вагу в становленні дійсно психолога-практика.

Саме тому даний курс ставить за мету сформувати у студента як цілісне уявлення про консультативну діяльність, її основні форми і особливості, так і сприяти формуванню навичок надання різних видів психологічної допомоги. Крім того, практичний психолог має орієнтуватися в основних концепціях надання психологічної допомоги, методах впливу на особистість, здійснювати контрольований вплив в процесі консультування.

Ця дисципліна тісно переплітається з загальною і соціальною психологією, психодіагностикою, психокорекцією, етикою, філософією. При вивченні цієї дисципліни буде зроблено ставку на поєднання традиційних (звичних) форм роботи – лекція, обговорення питань семінару, а також використовуватимуться робота з текстами, організація диспутів та тренінгів, виконання індивідуального завдання. Вивчаючи цей курс ви матимете можливість долучитись до консультативної практики провідних психологів, поглибити свої навички в мистецтві ведення професійного діалогу.

Мета курсу

Мета навчальної дисципліни є формування у здобувача вищої освіти цілісного уявлення про консультативну діяльність, її основні форми і особливості, формування навичок надання різних видів психологічної допомоги. Майбутній фахівець має уявляти основні сфери практичного застосування консультування, а також усвідомити відповідальність за вплив психолога-консультанта на особистість, а також важливість дотримання професійної етики. Моральні настанови закріплені в свідомості здобувача вищої освіти в ході вивчення курсу мають ґрунтуватись на повазі до вибору людини і відповідальності за власні дії.

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього	Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна
---	------------	--------	--------	----------	-----------	------------

		годин			заняття	робота
Розділ 1. Організація консультативного процесу						
1	Консультування як вид психологічної допомоги	6	2	-	-	4
2	Методологічні основи консультування	8	-	4	-	4
3	Організаційні аспекти консультативного процесу	6	2	-	-	4
4	Складові консультаційної ситуації: клієнт (запит) і консультант (підготовка)	8	2	-	2	4
5	Стадії та етапи психологічного консультування	12	2	2	2	6
Розділ 2. Техніка психологічного консультування						
6	Особливості проведення первинного та вторинного інтерв'ю	10	2	2	2	4
7	Техніки консультативного процесу	16	4	2	4	6
8	Консультативний простір і взаємини «консультант – клієнт»	10	2	-	2	6
9	Напрямки консультативної роботи	14	2	4	2	6
Всього годин за курсом		90	18	14	14	44

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 2. Методологічні основи консультування (4 год.)

1. Підходи до визначення причин психологічних проблем та мети консультування
2. Глибинна психологія: психоаналіз (З. Фрейд), індивідуальна психологія (А. Адлер), аналітична психологія (К. Юнг), транзактний аналіз (Е. Берн)
3. Біхевіоральний напрямок: раціонально-емотивна терапія (А. Елліс), когнітивна терапія (А. Бек), соціальне научіння (А. Бандура)
4. Гуманістичний напрямок: гештальттерапія (Р. Перлз), клієнтоцентрована терапія (К. Роджерс), логотерапія (В. Франкл), психодрама (Дж. Морено)
5. Екзистенціальний підхід (С.К'єркегор, М.Хайдеггер, Р. Мей, І. Ялом)
6. Вплив світогляду консультанта на роботу з клієнтом

Література: основна № 1-3, 6, 10; допоміжна № 2, 6, 14, 18, 20, 33, 47, 48, 63, 65, 67, 75.

Тема 5. Стадії та етапи психологічного консультування

1. Структура та хронотоп консультації
2. Самопрезентація психолога-консультанта
3. Налагодження ефективного контакту (рапорт, підстройка, сенсорні модальності)
4. Початок консультативної взаємодії: укладання контракту

Література: основна № 1, 6, 8, 10; допоміжна № 2, 14, 20, 21, 29, 46, 49-52, 54.

Тема 6. Особливості проведення первинного та вторинного інтерв'ю

1. Зміст і мета прийомного інтерв'ю
2. Алгоритм прийомного інтерв'ю: схема складання прийомного звіту (збір анамнезу)
3. Основні характеристики вторинного інтерв'ю
4. Типові труднощі, що виникають в процесі консультування
5. Організація консультативного супроводу для клієнтів, що потребують довготривалої допомоги

Література: основна № 1, 2, 6-8, 10; допоміжна № 9, 16, 35, 36, 43, 66.

Тема 7. Техніки консультативного процесу

1. Зустріч клієнта
2. Знайомство. Особливості самопрезентації психолога-консультанта
3. Техніки зняття емоційної напруги
4. Техніки постановки питань
5. Прийоми психологічної вербальної підтримки
6. Прийоми конфронтації
7. Перефраз
8. Прийом віддзеркалення
9. Прийом узагальнення

Література: основна № 4, 6, 11; допоміжна № 3, 21, 26, 28, 30, 37, 56, 59-61, 73.

Тема 9. Напрямки консультативної роботи (4 год.)

1. Соціально-психологічна характеристика кризового втручання
2. Психологічна допомога при потенційному суїциді
3. Алгоритм консультативної допомоги клієнту, що втратив близьку людину
4. Консультування ВІЛ-інфікованих клієнтів та їх оточення
5. Сімейне консультування: проблеми «молодої» сім'ї, типові проблеми подружжя з їх батьками, порушення в сексуальній сфері
6. Консультування у випадку сімейних конфліктів: конфлікт батьків і дітей шкільного віку, конфлікти подружжя
7. Принципи роботи з: а) хімічно залежними клієнтами і їх близькими; б) з залежними від алкоголю клієнтами і їх близькими
8. Комп'ютероманія. Алгоритм консультативної інтервенції
9. Созалежні взаємини. Принципи консультування

Література: основна № 9; допоміжна № 28, 35, 37, 47, 59, 61, 74.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає підготовку матеріалів необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки. Оцінюється ваша активність під час заняття.

На практичних заняттях ви будете:

- вирішувати різні задачі, перш за все у вигляді проблемних психологічних ситуацій;
- приймати участь в групових дискусіях, метою яких є розвиток професійної самосвідомості і творчого мислення;
- приймати участь в ігровому моделюванні, в процесі якого вибрані з групи «психолог» і «клієнт» знайомляться з основним змістом ситуації, подумки входять в ролі і починають відігравати продовження консультаційної взаємодії;
- приймати участь в реальній консультативній практиці, в ході якої в «трійках» ведеться консультування, вирішуються проблеми клієнтів, аналізується робота психолога.

Завдання до практичних занять

Тема 4. Складові консультаційної ситуації: клієнт і консультант

Мета: розвиток вмінь та навичок встановлення і підтримки консультативного контакту; розвиток вмінь збору анамнестичних даних

Вправи на:

- дослідження власних можливостей і обмежень в прояві емпатії;
- розвиток невербальних і вербальних навичок встановлення контакту;
- збір анамнестичних даних.

Тема 5. Стадії та етапи психологічного консультування

Мета: розвиток навичок структурування консультативного процесу, завершення консультативної сесії

Аналіз відеозапису консультацій, обговорення прийомів роботи психолога на кожному етапі консультаційного процесу.

Відпрацювання різних етапів консультації: встановлення контакту, збір інформації, визначення проблеми, прояснення бажаного результату, альтернативних шляхів вирішення проблеми, пошук ресурсів, узагальнення, завершення консультації.

Тема 6. Особливості проведення первинного та вторинного інтерв'ю

Мета: оволодіння основними процедурами і техніками психологічного консультування під час першої зустрічі

Аналіз відеозапису консультацій, обговорення прийомів роботи психолога.

Аналіз прикладів скарг клієнтів, виявлення тексту і підтексту в розповіді клієнта

Вправи на розвиток вмінь виділяти і використовувати в консультативній практиці провідні модальності і репрезентативні системи клієнта, аналізувати специфіку його мови, а також виділяти психологічну інформацію

Вправи на розвиток навичок інтерпретації невербальної поведінки

Тема 7. Техніки консультативного процесу (4 год)

Мета заняття: оволодіння основними процедурами і техніками психологічного консультування

Аналіз відеозапису консультації, виявлення помилок консультанта, технік, що впливають на напругу клієнта

Вправи на постановку питань, віддзеркалення почуттів, прояснення проблемної ситуації

Вправи на розвиток навичок інтерпретації невербальної поведінки

Тема 8. Консультативний простір і взаємини «консультант – клієнт»

Мета: з'ясування своїх сильних і слабких сторін як психолога-консультанта, з'ясування індивідуального стилю консультування

Робота в парах «консультант – клієнт», проведення психодіагностичного інтерв'ю

Аналіз відеозапису консультації

Вправи на відпрацювання навичок спостереження та оцінювання клієнта

Обговорення можливих психологічних діагнозів

Обговорення складностей, що виникли в процесі роботи «консультантом», аналіз власних професійних страхів, визначення власної методологічної позиції

Обговорення можливостей особистісного і професійного зростання консультанта

До заняття підготувати з підручника «Психологічне консультування» інформацію щодо блоків креативності (Дж.Зінкер): страх невдачі, неналаштованість на гру, нездатність виявити наявні ресурси, непереборна впевненість, уникання фрустрації, залежність від традицій, бідність уяви, страх невідомого, потреба в рівновазі, страх впливу, страх послабити напругу, бідність емоційного життя, сенсорна нечутливість

Обсуждение трудностей, возникших в процессе работы «консультантом», анализ собственных профессиональных страхов, определение собственной методологической позиции.

Тема 9. Напрямки консультативної роботи

Мета: вивчити основні напрямки і стратегії надання консультативної допомоги в конкретних ситуаціях

Робота в трійках: програвання ситуацій консультування з клієнтами різних категорій

Аналіз відеозапису консультації з «важким» клієнтом. Групове обговорення

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Професійна та непрофесійна психологічна допомога
2. Взаємозв'язок психологічного консультування з іншими галузями психологічних знань
3. Професійні вимоги до психолога-консультанта
4. Стратегічне консультування
5. Алгоритм роботи при комунікативному і соціально-перцептивному психологічному консультуванні
6. Психологічне консультування людей похилого віку
7. Проблеми міжособистісного консультування
8. Техніка коучінгу
9. Типи клієнтів
10. Психологічне консультування в системі підготовки до материнства
11. Дистантне консультування

Література: основна № 1-7, 9-11; допоміжна № 1-3, 7-11, 15, 18-24, 26, 29-37, 39-42, 46, 49, 52, 53, 55, 58-62, 64-67, 70-73.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у двох формах: а) підготовка комп'ютерної презентації або 10 тестових запитань до будь-якої теми курсу або психологічного розв'язання проблемної ситуації; б) підготовка письмової

роботи із *психологічного* розв'язання проблемної ситуації. Для ефективного засвоєння курсу необхідне виконання кожної форми роботи.

Форма А

1. Підготувати комп'ютерну презентацію будь-якої теми з курсу (за узгодженням з викладачем).
2. Підготувати 10 тестових запитань з будь-якої теми з курсу.

Форма Б

Розробіть стратегію впливу при вирішенні проблемної ситуації

1. Прочитайте наведений нижче уривок із повісті Л. Улицької. Проаналізуйте переживання Маші, сформулюйте гіпотези відносно причин цих переживань. Запропонуйте ті варіанти реакцій Воробйової, які, на вашу думку, могли б допомогти Маші. Обов'язково дайте професійне обґрунтування своїй точці зору.

Потом Маша приезжала еще два раза. В последний раз, приехав, призналась Воробьевой, что лежала два месяца в лондонской клинике после неудавшегося суицида. Воробьева - врач! - не разнюнилась, не раскрякалась, даже бровью не повела.

- Ну, слава Богу, все позади! Это ведь многие переживают. А желание это, я думаю, всех время от времени посещает.

- Наверное. Но у меня нет никаких других желаний, кроме этого, - усмехнулась Маша.

- Маш! Да это обыкновенная депрессия, надо пить...

- Ага, прозак. Я его пуд выпила. В Лондоне жить невозможно, проклятый город. У меня много знакомых, даже друзей, но когда нужно поговорить, тебе вежливо предлагают придти во вторник на будущей неделе. Это самое холодное место на свете. Холодная пустыня! Англичане вообще не общаются, они только обмениваются фразами, одинаковыми, как пятаки... Мне все это надоело, надоело! У меня были идеалы, которые сегодня всем смешны. Вся моя жизнь - коту под хвост! Понимаешь: жизнь кончилась, а я жива... Это бывает! И Цветаева! И Маяковский! И мой отец!

«Сейчас будет истерика», - подумала Воробьева. Но ошиблась: никакой истерики не последовало. Маша осеклась и тихо спросила:

- А ты думаешь, грех?

Воробьева задумалась. Она была слишком профессиональна и добросовестна, чтобы думать о грехе. В ее отделении часто умирали дети от лейкоза, она видела их матерей, которые до последней минуты надеялись на чудо. Воробьева думала не о грехе, а об Элеоноре. И сказала: Нет. Не думаю. Я думаю, что лично ты не имеешь права это сделать, пока жива Элеонора. Пусть уйдет она, а потом ты будешь делать, что сочтешь нужным. Признаюсь тебе честно, мне кажется, что в некоторых обстоятельствах человек имеет на это право. Как и на эфтаназию. Только не ты и не сейчас...

- Но ты понимаешь, ее почти нет. Ты помнишь маму? Она же была потрясающий человек, умна, остроумна, талантлива! Я знаю, я знаю! Ее время прошло, и никто, кроме старого генерала, давно уже не считает ее большим писателем. Но я была знакома со многими выдающимися людьми нашего времени, я даже не буду тебе перечислять, кто пил в нашем лондонском доме! Она была крупный человек! Блестящий! Масштабный! А эта слабоумная старушка в грязном халате, которая спрашивает меня по десять раз одно и то же, просто не она!

- Она, - жестко сказала Воробьева. - И пока она жива, ты не имеешь на это права. Есть природная очередность. Это закон, который иногда нарушается, и это ужасно, я это постоянно вижу. Ты должна с этим подождать.

- Я подумаю, - ответила Маша устало.

Она уехала через неделю, а еще через неделю пришло известие о ее смерти.

2. Спробуйте сформулювати попередні гіпотези відносно можливих причин поведінки юнака. Що, на вашу думку, варто з'ясувати психолога про Максима?

В кабінет шкільного психолога заглянула жінка. Як з'ясувалося з її розповіді, її син-старшокласник Максим навчається в сусідній школі. Але вона звернулася до психолога саме цієї школи, оскільки ні за що не наважилася б прийти в школу сина з подібним запитом. Жінка скаржилася на сину, запевняючи, що той відрізняється поганою поведінкою і вираженим негативним ставленням до неї. В останній час, коли до закінчення школи залишилося не більше пів року, Максим став прогулювати заняття, а тепер і взагалі покинув навчання. На критику матері і навіть на дружні поради відповідає грубістю. Мати переконана, що у сина не все в порядку з психікою. Можливо, його потрібно показати спеціалісту.

Виховувала вона його сама, без батька. З чоловіком розлучилась, коли була вагітна. «Я сину нічого не шкодувала, все життя йому ні в чому не відмовляла. Навіть заміж не вийшла через нього» – ця думка рефреном проходила через розповідь матері.

3. Поясніть причини невдалих спроб батька. Які небажані наслідки зумовлює цей помилковий стереотип виховання? На що, в першу чергу, повинна бути спрямована консультативна допомога в цьому випадку? Змодельуйте можливий діалог психолога з батьком хлопчика. Які способи переборення дитячих страхів існують? Що доцільно використати в цьому випадку?

Батько хлопця 15 років скаржився на лякливність і полохливність свого сина. Відзначав, що ці якості були в ньому з самого раннього дитинства. Батько давно намагався боротися з ними. Він примушував хлопчика переборювати свій страх – кидав у воду в глибокому місці, щоб навчити плавати, посилав одного ввечері в ліс. Хлопчик в цих випадках боявся і плакав, але батько наполягав, виховував в ньому «мужчину». Незважаючи на ці впливи, хлопчик залишався нерішучим і боязким. Він так і не навчився переборювати свої страхи, більше того, з роками вони зростали. Боротися із страхами і боязкістю сина якось інакше батько не намагався, йому це і в голову не приходило.

4. Дайте психологічну характеристику проблем клієнта. Спробуйте намітити кілька змістових корекційних ходів для першої консультативної бесіди.

Років десять тому на вокзалі до мене підійшов маленький циган і попросив грошей. Я сказав, що грошей нема. На це він відповів: «Ага, не маєш грошей, так і життя не будеш мати». З цих пір ці слова переслідують мене завжди, коли зі мною щось відбувається. Потрапив в автокатастрофу – це мені за те, що не дав циганчати грошей. Зламав ногу – це також розплата за теж саме. І так кожного разу. А неприємності відбуваються зі мною доволі часто.

Як забути ці слова?

5. Чи є потреба психологу вмішуватися в подібну ситуацію? Як відповісти на питання класного керівника? Як побудувати розмову з батьками, що наважилися на розлучення, у випадку їх приходу на психологічну консультацію? Змоделюйте кілька варіантів таких діалогів.

Класний керівник прийшов до психолога з приводу свого вихованця-семикласника, який різко знизив успішність, став недисциплінованим і нервовим. Коли у хлопчика з'явилося 8 поточних «двійок», класний керівник звернувся до батьків. Але добитися від них чогось не зміг, оскільки в сім'ї – розлад, наближається розлучення. Якраз в другій чверті батько то приходив, то йшов із сім'ї.

Дитина про це промовчала. Але пізніше ця тема, яку зачепив вчитель під час розмови з хлопчиком, викликала сльози. Після цього класний керівник не чіпає хлопчика, бо не знає, як до нього підступитися. А робити щось потрібно, оскільки в цій чверті хлопчик має ще одну «двійку», а в наступній – їх може бути набагато більше. Що сказати дитині? Як їй допомогти?

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Організація консультативного процесу					
1	Консультування як вид психологічної допомоги	6	1	-	-
2	Методологічні основи консультування	6	-	8	-
3	Організаційні аспекти консультативного процесу	10	1	-	-
4	Складові консультаційної ситуації: клієнт (запит) і консультант (підготовка)	6	1	-	4
5	Стадії та етапи психологічного консультування	6	1	4	4
Розділ 2. Техніка психологічного консультування					
6	Особливості проведення первинного та вторинного інтерв'ю	6	1	4	4
7	Техніки консультативного процесу	6	3	4	8
8	Консультативний простір і взаємини «консультант – клієнт»	6	1	-	4
9	Напрямки консультативної	6	2	8	4

роботи				
Індивідуальна робота	2	2		
Разом	69	11	28	28
Залік	40			
Всього	100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 11 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись на розмови, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь-який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 4 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Невиконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнитись від тих, що виконували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 1 бала за повністю висвітлене в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи відповідно форми А і форми Б ви можете отримати до 1 бала. Виконане завдання для самостійної роботи ви можете представити або на семінарі, або викладачеві у вказаний час.

Протягом вивчення курсу ви маєте підготувати 2 індивідуальні завдання (форма А і форма Б), кожне з яких оцінюється в 1 бал. Результати своєї роботи ви можете представити або на семінарському занятті, або викладачеві у вказаний час.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів, то маєте право не здавати залік задовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Психологічне консультування як один з видів психологічної допомоги
2. Професійна та непрофесійна психологічна допомога
3. Мета та завдання психологічного консультування
4. Взаємозв'язок психологічного консультування з іншими галузями психологічних знань
5. Професійні вимоги до психолога-консультанта
6. Предмет роботи психолога-консультанта
7. Поняття «психологічного запиту», його види
8. Типи клієнтів
9. Основні фази консультативного інтерв'ю
10. Зміст і завдання контракту в психологічному консультуванні
11. Основні умови ефективної взаємодії між консультантом та клієнтом
10. Типові помилки консультанта в ході консультативного інтерв'ю
11. Ключові запитання кожного інтерв'ю
12. Алгоритм проведення першого інтерв'ю
13. Індивідуальний стиль психологічного консультування
14. Чотири кластера навичок консультування.
15. Базові концепції етики психолога-консультанта
16. Документація психолога-консультанта
17. Засоби особистісної презентації та робота з ними
18. Особливості проведення вторинного інтерв'ю
19. Репрезентативні системи, їх роль в процесі психологічного консультування
20. Сутність процесів: рапорт, підстройка, «психологічні ключі»
21. Техніка коучінгу
22. Техніки постановки питань
23. Прийоми психологічної вербальної підтримки
24. Прийоми конфронтації
25. Перефраз
26. Прийом віддзеркалення
27. Прийом узагальнення
28. Мовлення як інструмент психолога-консультанта
29. Тестування в практиці психологічного консультування
30. Моделі консультативної допомоги
31. Раціонально-емотивний напрямок в консультуванні
32. Психоаналітична теорія в консультативній практиці
33. Поведінкове консультування
34. Екзистенціальний напрямок в консультативній практиці
35. Стратегічне консультування
36. Консультування клієнтів, які втратили роботу
37. Психологічне консультування з питань сексуально-сімейних дисфункцій
38. Психологічне консультування проблеми взаємин з майбутнім супутником життя
39. Проблеми в стосунках батьків і дітей

- 40.Сімейні конфлікти: конфлікти подружжя
- 41.Принципи роботи з хімічно залежними клієнтами і їх близькими
- 42.Принципи роботи з залежними від алкоголю клієнтами та їх близькими
- 43.Созалежні взаємини. Принципи консультування
- 44.Компютерна залежність. Алгоритм консультативної інтервенції
- 45.Психологічна допомога при потенційному суїциді
- 46.Психологічне консультування клієнта, який втратив близьку людину
- 47.Консультування ВІЛ-інфікованих клієнтів та їх оточення
- 48.Проблеми „молодої” сім'ї
- 49.Особливості консультування батьків дітей з обмеженими можливостями
- 50.Типологія порушень у дітей
- 51.Алгоритм роботи по комунікативному і соціально-перцептивному психологічному консультуванні
- 52.Психологічне консультування людей похилого віку
- 53.Проблеми міжособистісного консультування
- 54.Психологічне консультування в системі підготовки до материнства
- 55.Дистантне консультування

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити / покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Абрамова Г.С. Психологическое консультирование: теория и практика. М.: Академия, 2001.
2. Айви А.Е., Айви М.Б., Саймэк-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. М., 2000.
3. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. К.: Укртехпресс, 1997. 216 с.
4. Бохан Т.Г., Ульянич А.Л., Терехина О.В. Методологические и методические основы психологического консультирования: учеб. пособие. Томск: Издательский Дом Томского государственного университета, 2019. 98 с.
5. Василюк Ф.Е. Основы психологического консультирования, психокоррекции и психотерапии: Курс лекций. М., 2012.
6. Венгер Л. А. Психологическое консультирование и диагностика. М.: Генезис, 2001.

7. Галустова О.В. Психологическое консультирование. М.: Приор-издат, 2005. 240 с.
8. Глэддинг С. Психологическое консультирование. СПб., 2000.
9. Горноста́й П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования. Киев, 1995.
10. Гулина М.А. Основы индивидуального психологического консультирования. СПб., 2000.
11. Консультативная психология: Краткий курс лекций / Н.М.Сафонова. Набережные Челны: Изд-во НГПИ, 2009. 66 с.
12. Кори Д. Теория и практика группового консультирования / Пер. с англ. Е. Рачковой. М.: Эксмо, 2003.
13. Кочюнас Р. Психологическое консультирование. Групповая психотерапия. М., 2002.
14. Мастерство психологического консультирования / Под ред. А.А.Бадхена, А.М.Родиной. СПб.: Речь, 2006. 240 с.
15. Меновщиков В. Ю. Введение в психологическое консультирование. М.: Смысл, 2000.
16. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. СПб., 2000.
17. Олифиревич Н. И. Индивидуальное психологическое консультирование: Теория и практика. М.: Тесей, 2005.
18. Петрушин С.В. Мастерская психологического консультирования. М.: ПЕРСЭ, 2003. 143 с.
19. Психологическое консультирование и психотерапия. Хрестоматия. М., 1999.
20. Роджерс К. Консультирование и психотерапия. Новейшие подходы в области практической работы. М., 1999.
21. Техники консультирования и психотерапии: Тексты / Ред. и сост. У.С. Сахакиан. М., 2000.
22. Уоллес В., Холл Д. Психологическая консультация. СПб., 2003.
23. Хомич Г.О., Ткач Р.М. Основи психологічного консультивання: Навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 152 с.
24. Хухлаева О.В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции: учеб. пособие. М.: Издательский центр «Академия», 2008. 208 с.
25. Цимбалюк М. Психологічне консультивання та корекція. К., 2005.
26. Шеховцова Л.Ф. Теоретические и практические аспекты психологического консультирования. СПб., 1996.
27. Шнейдер Л.Б., Вольнова Г.В. Пособие по психологическому консультированию. М., 2001.

Допоміжна:

1. Алешина Ю. Е., Данилин К. Е., Дубовская Е. М. Спецпрактикум по социальной психологии: опрос, семейное и индивидуальное консультирование. М.: Изд-во МГУ, 1989.
2. Алешина Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. М., 1989.
3. Белановский С. А. Методика и техника фокусированного интервью. М., 1993.
4. Бондаренко А. Ф. Социальная психотерапия личности. К., 1991.
5. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии. СПб.: Питер, 2001.
6. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии. К., 1999.
7. Бурнард Ф. Тренинг навыков консультирования СПб., 2002.
8. Бэйли Р. НЛП-консультирование. М., 2000.
9. Вопросы практической психодиагностики и консультирования в вузе / Под ред. Н.Н. Обозова. Л.: ЛГУ, 1984. 152 с.

10. Гулина М. А. Терапевтическая и консультативная психология. М.: Речь, 2001.
11. Ежова Н.Н. Рабочая книга практического психолога. Ростов-на-Дону, 2004.
12. Ермакова Е.Н. Психологическое консультирование: практикум. Минск: БГПУ, 2007. 38 с.
13. Ермолаева М.В. Современные технологии психологического консультирования и психотерапии пожилых людей. М., 2007.
14. Кабаченко Т. С. Методы психологического воздействия. М., 2000.
15. Каган В. Практическая психология для психологов и врачей. М., 1999.
16. Кори Дж. и др. Техники групповой психотерапии. СПб., 2001.
17. Коттлер Дж., Браун Р. Психотерапевтическое консультирование. СПб., 2001.
18. Коттлер Дж. Совершенный психотерапевт. Работа с трудными клиентами. СПб.: Питер, 2002. 352 с.
19. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. М., 1999.
20. Литвак М.Е. Профессия психолог. Ростов-на-Дону, 1999.
21. Лютова-Робертс Е.К. Тренинг начинающего консультанта: ведение доверительной беседы. СПб.: Речь, 2007. 307 с.
22. Мэй Р. Искусство психологического консультирования. М., 1994.
23. Папуш М. Практическая психотехника. М., 1997.
24. Психологическая помощь и консультирование в практической психологии / Под ред. М.К. Тутушкиной. СПб., 1998.
25. Психологический практикум по консультированию: Учеб. пособие / Г.И. Колесникова, Е.С. Берковченко, А.В. Волочай. Ростов н/Д., 2007.
26. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования / Под ред. Е.Г. Селяевой. М., 2002.
27. Психотерапевтическая энциклопедия / Под общ. ред. Б.Д. Карвасарского. СПб.: ПитерКом, 1999.
28. Рабочая книга практического психолога / Под ред. Бодалева А.А. М., 2001.
29. Рабочий словарь психолога-консультанта / Под ред. Шапаря В.Б. Ростов н/Дону, 2005. 496с.
30. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учебное пособие. М.: ВЛАДОС, 1996.
31. Роджерс К. Искусство консультирования и психотерапии. М. Апрель-Пресс, Эксмо, 2002.
32. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека. М.: "Прогресс" "Универс", 1994.
33. Рудестам К. Групповая психотерапия. Теория и практика. М., 1990. 368 с.
34. Семья в психологической консультации: Опыт и проблема психологического консультирования. М., 1989. 208 с.
35. Сидоренко Е.В. Терапия и тренинг по Альфреду Адлеру. СПб., 2000. 352 с.
36. Соммерз Дж. Клиническое интервьюирование. М., 2006. 662 с.
37. Старшенбаум Г.В. Тренинг навыков практического психолога. М., 2008.
38. Тодд Д., Богарт А. Основы клинической и консультативной психологии. М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. 768 с.
39. Флоренская Т.А. Диалог в практической психологии. М., 1991.
40. Хозиева М. В. Практикум по возрастно-психологическому консультированию: Уч. пособие. М., 2002.
41. Чернявская А.П. Психологическое консультирование по профессиональной ориентации. М., 2001.
42. Чернявская А.Г. Психотерапия. Шаг за шагом. Уч.-практич. руководство. Мн.: «ТетраСистемс», 2005. 510 с.

1. <https://stud.com.ua>
2. <https://pidruchniki.com>
3. <http://vuzlib.com/content/category>
4. <http://www.nbu.gov.ua/>
5. <http://lib.kture.kharkov.ua/>
6. <http://www.psy-science.com.ua/PsInsUa.html>
7. http://www.social-science.com.ua/jornal_content/
8. http://chitalka.info/ps_26/index.html
9. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/>
10. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
11. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>
12. Библиотека Гумер <http://www.gumer.info/>
13. Серия «мастера психологии» <http://aboutyourself.ru/obshpsy/mastera-psixologii.html>
14. Журнал «Психологический журнал» <http://elibrary.ru/issues.asp?id=7972>
15. Журнал «Вопросы психологии» <http://www.voppsy.ru/>
16. Журнал «Психологические исследования» <http://psystudy.ru/>
17. Журнал «Психологическая наука и образование» <http://psyedu.ru>
18. Психологічний словник <http://psi.webzone.ru/>
19. Словник психологічних термінів <http://psychology.proektsb.ru/>
20. Бібліотека Інституту Психотерапії та Клінічної Психології <http://www.psyinst.ru/library.php>